

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HALKININ POLİS MESLEK ETİĞİ KAPSAMINDA POLİS ALGISININ ÖLÇÜLMESİ

Osman KAYABAŞI*
Mehmet Ali TEKİNER**

Öz

1998-2001 yılları arasında Avrupa Polis Etik Kurallarının hazırlanmasının ardından birçok demokratik ülke bu kuralları içselleştirerek kendi polis etik kurallarını oluşturmuştur. Ancak, halen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Polis Örgütünde oluşturulmuş polis etik kuralları bulunmadığı görülmektedir. Bu çerçevede, araştırmanın temel amacı KKTC Polis Örgütü mensuplarının yürütmüş olduğu görev ve hizmetlerin KKTC halkı tarafından ne ölçüde etik olarak algılandığını belirlemek ve halkın polislere yönelik etik algısını yükseltmenin temel unsurlarının neler olabileceğini ortaya koymaktır. Araştırma sonuçları, KKTC halkının, KKTC Polis Örgütü mensuplarının çok yüksek düzeyde olmamakla birlikte, etik olan davranışları sergilediği algısına sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca araştırma sonuçları faktör ve çoklu regresyon analizlerine tabi tutulmuş ve KKTC Polis Örgütü mensuplarının etik düzeyine ilişkin KKTC halkının algısını pozitif yönde yükseltmede en etkili faktörlerin sırasıyla; (1) polisin meşru uygulama ve müdahaleleri, (2) polisin masumiyet karinesine göre tutuklama ve soruşturmaları, (3) polisin profesyonellik bilinciyle görev ve hizmet ifası ve (4) polisin görevi ile ilgili çıkar sağlamaması olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Polis Etiği, Polis Algısı, Polis Örgütü, KKTC.

* Polis Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Doktora Öğrencisi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Öğrencisi, Polis Başmüfettişi, KKTC Polis Teşkilatı, osmankayabasi@yahoo.com

** Yrd. Doç. Dr., Polis Akademisi Başkanlığı, Suç Araştırmaları Ana Bilim Dalı Başkanı, malitekiner@gmail.com

Not: Bu makale, makalenin ilk yazarı tarafından Lefke Avrupa Üniversitesi, Fen ve Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'na 2012 yılında sunulan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

THE MEASUREMENT OF THE PUBLIC'S POLICE PERCEPTION IN THE CONTEXT OF POLICE PROFESSION ETHICS IN THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS

ABSTRACT

Following the preparation of the European Codes of Police Ethics during the years 1998-2001, many democratic countries have set up their own ethical rules of the police by internalizing these rules. It is notable to record that Police Organization in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) is yet to have any Police Ethics Rules set. In this context, the main purpose of the research is to determine the extent to which the TRNC Police Organization members perceive the duties and services carried out by people of the TRNC as being ethical and to show what the basic elements of raising the public's ethical perception towards the police can be. The results of the research reveals that the people of the TRNC have the perception that members of the TRNC Police Organization exhibit ethical behavior with not being at a very high level. In addition, the results of the research were subjected to factor and multiple regression analyzes and the most effective factors in raising the perception of Turkish Cypriot community on the ethical level of members of the TRNC Police Organization were as follows; (1) the legitimate practice and intervention of the police, (2) arrest and investigation of the police according to innocent presumption, (3) duty and service performance with the consciousness of professionalism of the police, and (4) police not making personal use of situation and tasks performed.

Keywords: Police Ethics, Police Perception, Police Organization, TRNC.

GİRİŞ

Etik, son yıllarda sıkça duymaya ve günlük yaşantıda kullanmaya başladığımız bir kavram olarak hayatımıza girmiştir. Bireylerin tüm davranışlarını etik ilkeler kapsamında değerlendiremeyeceğimiz gibi, etik ilkelerle ilgisi olmayan herhangi bir davranıştan da söz etmek bir hayli zordur. Etik ilkeler, insanların toplumsal düzeni ve huzuru sağlayıp korumak amacıyla benimsedikleri ve hayatın akışı içerisinde birtakım değişikliklere uğrayan, sonucunda da toplumu mutlu ve huzurlu kılan ilkelere dir. Dürüstlük, doğruluk, adalet, eşitlik, tarafsızlık, yardımseverlik, saygılı olmak, ödev ve sorumluluklarını yerine getirmek, israftan kaçınmak, hoşgörülü olmak başlıca etik ilkelere dir.

Bu bağlamda etik ilkelere dirin esinlenerek oluşturulan mesleki etik kurallar sayesinde ilgili mesleğin çalışanları; kurumlarına, hizmet verdikleri bireylere ve birbirlerine karşı sorumlu olduklarının bilinciyle, mesleklerinin gerektirdiği hizmeti en doğru ve en iyi şekilde sunmakta, bu sayede de tarafların güveni, huzur ve mutluluğu artmaktadır. Yine oluşturulan mesleki etik kurallar, çalışanla çalışmayı, doğru, tarafsız ve adil olanla olmayı ayırarak, kurum içindeki yozlaşma ve ataleti de önlemektedir. Bu durum, çalışanlar arasındaki işbirliği ve dayanışmayı güçlendirerek, sunulan hizmetin hızlı, doğru ve iyi bir şekilde sunulmasını sağlamakta; kurumun, hizmet verdiği halkın güvenini kazanmasına ve bu sayede de itibarının artmasına katkıda bulunmaktadır.

Günümüzde demokratik toplumlar, bireylerin temel hak ve özgürlüklerini garanti eden, sınırlı ve sorumlu devlet anlayışını benimseyen ve kendilerini sürekli olarak bu yönde geliştiren liberal bir yapıdadırlar. Kamu çalışanları da, değişimin devam ettiği bir ortamda, daha yoğun vatandaş talepleri ve daha fazla kamu gözetimi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Belirtilen değişimden polis teşkilatlarının da etkilendiği görülmektedir.

1829 yılında Londra’da modern polislik kavramının ortaya çıkışından bu yana, polislerin davranışlarını kontrol etmek için birçok yasa, tüzük, yönetmelik, talimat vs. çıkarılmıştır. Fakat uygulamada polislerin meslek etiğine aykırı davranışları sorunu bir türlü giderilememiştir. 1950’li yıllardan itibaren Amerika Birleşik Devletleri’nde polislerin oluşturduğu kendi alt kültürleri içerisinde halka karşı kendilerini bir taraf olarak görerek toplumdaki uzaklaşmaları neticesinde

polis teşkilatlarında genel bir meşruluk problemi ortaya çıkmıştır (Crank, 1994: 330). Ardından bu sorun Avrupa Birliği'ne üye ülkeler başta olmak üzere bir çok ülkede de su yüzüne çıkmıştır. Yazılı ve görsel basın başta olmak üzere bilimsel çalışmalarda da polisin halka kötü muamelede bulunduğu, işkence yaptığı ve takdir yetkisini kötüye kullandığı yönünde oluşan kanaat ile birlikte, polisin rolü, çalışma stratejileri ve kurumsal yapısı artan bir şekilde sorgulanmaya başlanmıştır.

Bütün bu yaşananlar neticesinde bir çözüm yolu olarak polis meslek etiği kurallarının oluşturulması gündeme gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde, 1957 yılının Ekim ayında gerçekleştirilen 64. Uluslararası Polis Şefleri Birliği Yıllık Konferansında “Kanun Uygulayıcılarının Etik Kuralları” (IACP, 2017) başlığı altında polis etik kurallarının kabul edilmesi, polis teşkilatları içinde etik standartlar oluşturulması yönündeki ilk çabalardandır. 1979 yılında Avrupa Parlamentosu'nun düzenlediği bir toplantıda sunulan Polis Bildirgesi'nin ise, polis etiği alanında Avrupa kıtasındaki ilk çabalardan olduğu söylenebilir. Avrupa Konseyi tarafından 1989 yılından itibaren, polisi de içine alan hukuk ve kamu idaresi alanlarındaki reformları hedefleyen programlar çerçevesinde çok sayıda etkinlik düzenlenmiş, sonuç olarak da polis etiği ve polislik mesleğinin sorunları ile ilgili Uzmanlar Komitesi kurulmuştur. Nihayetinde 19 Eylül 2001 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu tarafından Avrupa Polis Etik Kuralları oluşturulmuştur (Cyprus Police, 2013). Ardından Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin yanı sıra birçok demokratik ülke bu kuralları içselleştirerek kendi polis etik kurallarını ortaya koymuşlardır.

Türkiye, 2007 yılında Avrupa Polis Etik Kurallarını, Türk Polis Teşkilatının kurumsal kültürü ve toplumun beklentileri doğrultusunda revize ederek polis etik kurallarını oluşturmuş ve çalışanlar tarafından uygulanması yönünde politikalar geliştirmiştir. Ancak bakıldığında KKTC Polis Örgütünde uygulanmaya konulmuş yazılı polis etik kuralları bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı halen KKTC polisi tarafından sergilenen davranış biçimlerinin etik davranışlar olarak algılanıp algılanmadığı hususunun, KKTC halkı tarafından algılanma düzeyini belirlemek, bu algıyı belirlemede en etkili olan faktörleri saptamak, bu algıyı pozitif yönde yükseltmede en fazla etkiyi gösteren faktörleri tespit etmek ve bu yönde öneriler geliştirmektir. Çalışmada esas olarak, “Polis meslek etiği kapsamında KKTC halkının polis algısı ne düzeydedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Problem sorusuna yanıt aranırken nicel bir araştırma tekniği olan anket yöntemi kullanılmıştır. KKTC’de yaşayan 500 kişi üzerinde anket yapılmıştır. Anket, en kısa zamanda ve en az maliyetle yapılan olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi (Şıklar, 2012, s. 64-65) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Aritmetik ortalamaya göre polis meslek etiği kapsamında KKTC halkının polis algısının belirlenmesinde en alt düzeyde çıkan üç değişken sırasıyla “Polise verilen eğitim yeterlidir”, “Polis alımlarının mevzuatla belirlenen objektif ölçütlere göre yapıldığına inanmaktayım” ve “Poliste işkence, eziyet, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yoktur” değişkenleridir. Bu düzeyi belirlemede etkili olan faktörler sırasıyla; (1) polisin profesyonelce görev ve hizmet ifası, (2) polisin meşru uygulama ve müdahaleleri, (3) polisin masumiyet karinesine göre tutuklama ve soruşturmaları, (4) polisin hesap verebilirliği ve denetimi, (5) polisin göreviyle ilgili çıkar sağlamaması ve (6) polisin eğitimi ve nitelikleri adları altında gruplandırılmıştır.

Faktör analizi sonucunda altya indirgenen değişkenlerin faktör değerleri kukla veriler olarak kabul edilerek bu faktörler ile bağımlı değişken “polis etik davranışı” arasındaki ilişkiyi belirlemek için çoklu regresyon analizi yapılmış ve polisin etik davranışına etki eden faktör sayısının dört olduğu tespit edilmiştir. Şöyle ki; polisin etik davranışı ile; (1) polisin meşru uygulama ve müdahaleleri, (2) polisin masumiyet karinesine göre tutuklama ve soruşturmaları, (3) polisin profesyonelce görev ve hizmet ifası ile (4) polisin göreviyle ilgili çıkar sağlamaması faktörleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu saptanmış ve çalışmanın sonunda bu algıyı pozitif yönde yükseltmek için öneriler geliştirilmiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Literatürde “ahlak” kavramı ile “etik” kavramı arasında anlam bakımından farklılıklar bulunduğu kabul görmekte birlikte, bu iki kavram günlük dilde birbirleri yerine kullanılabilir. “Ahlak” ve “etik” kelimelerinin etimolojik kökenleri ise birbirinden tamamen farklıdır. Bu başlık altında ahlak ve etik kelimelerinin etimolojik kökenleri ile bu kavramların anlamlarına değinilmiştir.

1.1. Ahlak

“Ahlak” kelimesi etimolojik olarak Arapça bir kelimedir. Arapçada “hulk” kelimesinin çoğulu olan ahlak, Türkçeye tekil olarak geçmiştir. Arapçada insanın

fiziki yapısı için halk kelimesi, manevi yapısı için ise hulk kelimesi kullanılmaktadır. Halk kelimesi; yaratılış, yaratılmış ve yaratma anlamlarına gelir. Hulk kelimesi ise; “din, tabiat, huy, seciye, mizaç ve karakter” gibi anlamlara gelir ve ahlak kelimesi ile aynı anlamı taşır (Manzûr, 1956: 86; Çağrı, 1985: 15; Killoğlu, 1988: 133). Ahlak, insanda yerleşmiş bulunan bir karakter yapısına işaret etmektedir (Kılıç, 2015: 1). İnsanın karakterini şekillendiren aklını kullanarak kendi iradesiyle yaptığı eylem, tutum ve davranışlarıdır. İradeye göre hareket etmek demek; düşünüp taşınıp seçenekler içerisinde seçim yapmak ve ona göre eyleme geçmek demektir. İnsan irade sahibi olduğu ve eylemlerini kendi seçimleriyle yaptığı için ahlaki bir değerlendirmeye tabi tutularak ahlaklı veya ahlaksız, iyi veya kötü olarak nitelendirilir. Ahlak kavramının anlamı konusunda literatürde birçok tanıma rastlamak mümkündür. Bu tanımlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Bir kavram olarak ahlak; *“İnsanın iyi veya kötü olarak nitelendirilmesine sebep olan manevi vasıfları, huyları ve bunların etkisiyle ortaya koyduğu iradeli davranışlarının bütününe”* verilen isimdir (Erdem, 2003: 15). Yıldırım’a göre ahlak; *“İnsanın ruh ve beden bütünlüğü içerisinde, kalbi ve fiili davranışlarını Allah ve Resulünün emrettiği istikamette kullanma yeteneğidir.”* (Yıldırım, 2017: 6). Cevzici ise ahlakı; *“Neyin iyi neyin kötü veya neyin doğru neyin yanlış olduğunu bildiren, bir toplum ve bir kültür çevresinde oluşan kurallar ve normlar sistemi”* olarak tanımlamaktadır (Cevzici, 2010: 128). Ahlak, kısaca, doğru ve yanlışın teorisinin ete kemiğe bürünmesi yani davranışlarla pratiğe yansımadır.

1.2. Etik

“Etik” kelimesi köken olarak eski Yunancada “karakter” anlamına gelen “ethos” sözcüğünden gelmektedir. Sonraları eski Yunancadaki “ethikos” sözcüğünün yerine Latince “moralis” sözcüğü kullanılmaya başlanmıştır. Etik günlük dilde ahlaki olan, ahlaka uygun davranışlar ve normlar için kullanılmaktadır. Etik; *“Ahlak felsefesi”, “Felsefenin ödev, yükümlülük, sorumluluk ve erdem gibi kavramlarını analiz eden, doğruluk veya yanlışlık ile iyi veya kötüyle ilgili ahlaki yargıları ele alan, ahlaki eylemin doğasını soruşturan ve iyi bir yaşamın nasıl olması gerektiğini açıklamaya çalışan dalı”* (TDK, 2016) şeklinde farklı anlamlarda kullanılabilir. Beraber, bu çalışmada etik; *“Çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünü”* (TDK, 2016) anlamında kullanılmıştır. Etik kavramının anlamı konusunda literatürde

birçok tanıma rastlamak mümkündür. Bu tanımlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Badiou'ya göre etik; iyi bir varoluş tarzı, bilgece bir eylem yolu arayışıdır (Badiou, 2006:17). Cevizci'ye göre; Etik, ahlaki hayatı ele alıp tartışan, moral değerler ile ideallerden meydana gelen ve ahlak adı verilen olguya yönelen felsefe disiplini (Cevizci, 2012: 220). Bowman'a göre ise etik; olan ile olması gereken arasındaki gri alanda yer almaktadır (Bowman, 1991: 2).

Sokrates'in önemle vurguladığı 'kendini bil!' sözü etiğin temeline işaret etmektedir (Gökberk, 2008: 44: İyi, 2012: 4). Aslında insanın her türlü bilme uğraşı kendini bilmekle bağlantılıdır ve insan için bilgi önemlidir. Kuçuradi'ye göre etik; *"İnsanların başka insanlarla ve kendileriyle ilişkilerine ve bu ilişkilerde eylemde bulunurken karşılaşılan değer sorunlarına, bu arada da normlara ilişkin sorunlara bir ışık tutma girişimidir."* (Kuçuradi, 2011, son). Benzer şekilde Pieper etiği, bireye nerede bulunduğunu ve izleyeceği yolu göstermeden, doğru ve iyi olarak toplum tarafından kabul gören davranışları sergilemeye zorlamadan, konu davranışlara yönelik iradesini ortaya koymasına yardımcı olan bir pusulaya benzetir (Pieper, 1999: 99). Greene de benzer bir tanımla etiği, eylem ve davranışlarımıza yol gösteren, ahlaki bir seçim için bizlere yardımcı olan standartlar bütünü olarak tanımlamıştır (Greene, 2004: 360). Bu çerçevede etik, insanın ikilemde kaldığı zamanlarda, sergileyeceği davranış veya izleyeceği yola karar verirken alternatifleri arasından en doğru olanını seçmesine yardımcı olan bir çalışma alanıdır.

Denhardt ve Denhardt, etiği; Kişisel ve toplumsal ahlaki deneyimlere rasyonelliğin sistematik olarak uygulanarak insan davranışlarına yön verecek kuralların belirlenmesi olarak tanımlamışlardır (Denhardt ve Denhardt, 2009: 101,102). Kılavuz'a göre ise etik; Bir birey ya da bir grubun davranışlarına kılavuzluk eden doğru veya yanlışın, iyi veya kötünün standartlarını oluşturan ahlaki ilkelerin kodudur (Kılavuz, 2003: 25). Billington'a göre etik, doğru ve yanlış davranışın teorisidir (Billington, 1997: 45). Cevizci etik ve ahlak ilişkisini; ahlakın eylemin pratiği olduğu yerde, etiğin eylemin teorisi olduğunu belirterek özetler (Cevizci, 2012: 220). Teorik anlamda etiği pratiğe yansıtılabilmek için insanın öncelikle kendine karşı dürüst olması gerekir ki bu da ahlak sahibi olmayı gerektirir.

2. POLİS MESLEK ETİĞİ

Etik ilkelerden yola çıkarak oluşturulan etik kurallar sayesinde ilgili mesleğin çalışanları; kurumlarına, hizmet verdikleri halka ve birbirlerine karşı sorumlu olduklarının bilinciyle, mesleklerinin gerektirdiği hizmeti en doğru ve en iyi şekilde sunmakta, bu sayede de tarafların güveni, huzur ve mutluluğu artmaktadır. Yine oluşturulan etik kurallar, çalışanla çalışmayanı, doğru, tarafsız ve adil olanla olmayanı ayırarak, kurum içindeki yozlaşma ve ataleti önlemektedir. Bu durum çalışanlar arasındaki işbirliği ve dayanışmayı güçlendirerek, sunulan hizmetin kaliteli, hızlı, doğru ve iyi bir şekilde sunulmasını sağlamakta; kurumun, hizmet verdiği halkın güvenini kazanmasına ve bu sayede de itibarının artmasına katkıda bulunmaktadır.

Demokratik toplumlar, halka hizmet anlayışıyla çeşitli görevler yüklenen kamu kurumlarına bir standart ve profesyonellik getirmek için, kurumlarının, kurum çalışanlarının ve kurumlarının hizmet sunduğu halkın katılımıyla kamu meslekleri ile ilgili etik kurallar oluşturmaktadırlar. Bir kamu mesleği olan polislik mesleğine de profesyonellik getirmek amacıyla polis etiği kuralları oluşturulmuştur.

Kleinig'e (1996) göre polis etiği; polis mensuplarının, basit etik ihlal içeren davranışlarla başlayan ve cezai suçlar işlemeye götüren kaygan zemine girmelerine engel olan, profesyonel mesleki değerlerin bütünüdür. Polis meslek etiği kuralları, polislere mesleki konularda ikilemde kaldıklarında neyin doğru neyin yanlış olduğu hususunda yol gösteren ve toplumu oluşturan bireylere karşı profesyonelce güvenlik hizmeti sunmalarını sağlayan yazılı kurallar bütünüdür. Bunun yanı sıra polislere, meslektaşlarıyla ve kurumlarıyla ilişkilerde bulunurken de yol göstermekte ve duyarlı davranışlar sergilemelerini sağlamaktadır. Ayrıca polis etik kuralları, polisleri yolsuzluğa karşı da korumaktadır. Polislerin polis meslek etiğine uygun davranışlar sergilemeleri polis meslek ahlakı bütünlüklerine bağlıdır.

Klockars ve arkadaşlarına göre polis meslek etiği, davranış tarzından ziyade bir inanç meselesidir ve polis mensupları, polis meslek etiği kurallarına ne kadar bağlı olurlarsa yolsuzluktan da o kadar uzak duracaklardır (Klockars vd., 2004: 2,6). Bu bağlamda Klockars ve arkadaşları polis meslek etiğini, polisler arasında mesleklerinin getirdiği hakları ve ayrıcalıkları kötüye kullanmaya meyil ettiren

ayartmalara karşı direnme normatif eğilimi olarak tanımlamışlardır (Klockars vd., 2002: 2,7, Klockars vd., 2004: 2).

Polis etiğinin öncelikli amacı, polislerin etik dışı davranışlarını cezalandırmak değil, tam tersi etik davranışlarını desteklemek ve teşvik etmektir. Bu bağlamda polislerin meslek içi dikey ilişkilerinde, “üst”ün etik dışı emrini “ast”ın reddedebileceği; yatay ilişkilerinde ise aynı rütbedeki personelin, meslektaşının etik dışı davranışını ihbar edebileceği ve her iki durumda da sadakatsizlik veya ispiyonculukla suçlanamayacağı, ayrıca takdir edilip desteklenebileceği bir sistem geliştirilip tüm personelin benimsemesi sağlanmalıdır.

Bir ülkede polis etiği kurallarının var olması, etik ihlallerin hiçbir zaman gerçekleşmeyeceği anlamına gelmemektedir. Polis mensupları bazen etik ihlallerde bulunarak sapma davranışı sergileyebilmektedirler. Polislik hizmeti sunan personelde görülen bu sapma davranışları, bazen sadece sosyal açıdan etik dışı bir davranış olarak değerlendirilmekte, tedavi edilmemesi durumunda ise mesleki açıdan bir disiplin suçuna ve hatta yasal açıdan bir kamu suçuna bile dönüşebilmektedir. Burada önemli olan kurumun erken uyarı ve müdahalede bulunarak çalışanını yanlış yoldan doğru yola çevirebilmesi ve etik davranışlar sergilemeyi benimsemesini sağlayabilmesidir. Bu çalışma kapsamında polis meslek etiği; *“Polis mensuplarının, meslektaşları ve kurumları ile ilişkilerini düzenleyen ve halka profesyonel bir şekilde iç güvenlik hizmeti sunmalarını sağlayan mesleki kurallar bütünü”* anlamında kullanılacaktır.

3. TÜRKİYE VE KKTC’DE POLİS MESLEK ETİĞİNİN GELİŞİMİ

KKTC, Türkiye’nin ayrılmaz bir parçasıdır. 1571-1878 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu’nun, 1878-1960 yılları arasında ise Birleşik Krallığın hâkimiyeti altında kalmıştır. 1960 yılında bağımsızlığına kavuşan Kıbrıs Cumhuriyeti’nin ömrü 3 yıl kadar kısa sürmüştür. Kıbrıs’ta 1963 yılı sonunda Kıbrıs Türk ve Kıbrıs Rum toplulukları arasında şiddetlenen çatışmalar neticesinde toplumsal ayrışma yaşanmıştır. Bu bağlamda Kıbrıs’taki Türklerin dünya ile bağlantısı kopmuş, Kıbrıs Türk halkı tarafından dünyadaki gelişmeler ve değişimin yönü Türkiye’nin her alanda çok yönlü katkılarıyla izlenip, içselleştirilip, işlevselleştirilmiştir. Bu bağlamda, Türkiye’deki polis etiğine yönelik gelişmelere genel bir bakış, değişimin yönünü görebilmek adına KKTC açısından faydalıdır.

Türkiye’de polis etiği üzerine yapılan çalışmaların tarihi Osmanlı İmparatorluğu dönemine değin geçmişe dayanmaktadır. 1910 yılında öğretmen Emniyet Müdürü İbrahim Feridun’un yazdığı “Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Malumat-ı Meslekiye” isimli kitabın birinci bölümünde bugün polis etiği olarak bilinen “Terbiye-i Meslekiye” başlığı altında o dönem dünyasının en güzel polis etiği çalışmasının yapılmış olduğu söylenebilir. Yine Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonraki dönemde 1938 yılında İstanbul Polis Okulu’nda Mesleki Terbiye isimli bir dersin okutulduğu bilinmektedir.

Türkiye’de günümüz modern etik çalışmaları ise 1990’lı yıllara dayanmaktadır. 1995 yılından itibaren Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde ilk önce “polis alt kültürü” başlığı altında hizmet içi eğitimlerde daha sonra bağımsız bir ders olarak “polis etiği” adı altında polis temel eğitiminde verilmeye başlanmıştır. Ayrıca Emniyet Genel Müdürlüğü’nce düzenlenen tüm kurslarda halkla ilişkiler, insan hakları ve polis etiği derslerinin zorunlu verilmesi, polis etiği üzerine konferans ve seminerler düzenlenmesi polis meslek etiği alanındaki duyarlılığı arttırmıştır (Kayabaşı, 2012a).

2001 yılından itibaren Türkiye Polis Akademisi’ne bağlı Polis Meslek Yüksek Okulları’nda “Polis Meslek Hukuku ve Polis Etiği” dersi öğretim programına dâhil edilmiştir. Polis Akademisi’nin lisans eğitimi veren Güvenlik Bilimleri Fakültesi’nde 2005 yılından itibaren “Polis Etiği” ayrı bir ders olarak verilmeye başlanmıştır. 2007 yılında Türk Polis Teşkilatı Etik Kurallarının yürürlüğe girmesinin ardından, 2008 yılından itibaren Polis Meslek Yüksek Okulları’nda “Polis Etiği” ayrı bir ders olarak verilmeye başlanmıştır. Ayrıca hizmet içi eğitimlerde polis etiği dersinin zorunlu ders olması, güvenlik personelinde polis etiği üzerine yüksek lisans ve doktora yapanların sayısının her geçen gün artması, Türkiye’de polis etiğinin önemini arttırmıştır (Kayabaşı, 2012a).

Avrupa Birliği Mali İşbirliği 2006 Yılı Programlaması içerisinde uygun bulunan “Yolsuzluğun Önlenmesi İçin Etik Projesi” kapsamında “Etik Liderlik Programı”, bu program çerçevesinde de Türk Emniyet Teşkilatı personeline yönelik etik farkındalık oluşturmak amacıyla Poliste Etik Eğitimi gerçekleştirilmesi projelendirilerek planlanmış ve 2007 yılında Türkiye Polis Etik Kuralları hazırlanarak yürürlüğe girmiştir (Polis Dergisi, 2011). 2012 yılı sonu itibarıyla proje kapsamında Türkiye’deki tüm polis mensupları polis etik eğitiminden

geçirilmiştir. 2015 yılında “İç Güvenlik Paketi”¹ kapsamında Türkiye’nin “Komiser Yardımcısı” eğitimi değiştirilmiştir. Bu kapsamda Polis Akademisi’ne bağlı dört yıllık lise düzeyinde yatılı eğitim veren Polis Koleji kapatılmış ve dört yıllık lisans düzeyinde yatılı eğitim veren Güvenlik Bilimleri Fakültesi de Avrupa’daki modellere bakılarak oluşturulan, üniversite mezunlarını alan, bir yıllık, daha profesyonelce dizayn edilmiş ve bir nevi tezsiz yüksek lisans eğitimi veren Polis Amirleri Eğitim Merkezi’ne dönüştürülmüştür. Günümüzde Türkiye’de gerek polis memuru yetiştiren Polis Meslek Yüksek Okulları’nda gerekse polis amiri yetiştiren Polis Amirleri Eğitim Merkezi’nde hem Avrupa Birliği Polis Etik Kuralları hem de Türkiye Polis Etik Kuralları okutulmaya devam edilmektedir. KKTC’de ise polis etiği alanındaki gelişimin yeni yeni ortaya çıktığı görülmektedir (Kayabaşı, 2017).

15 Kasım 1983 tarihinde bağımsızlığını ilan eden KKTC, Türkiye haricinde hiçbir devlet tarafından tanınmamaktadır. KKTC ilan edildikten sonra çıkarılan ilk polis yasası, 20 Aralık 1984 tarihinde yürürlüğe giren 51/1984 sayılı Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası’dır. KKTC Polis Örgütünün personel ihtiyacı büyük ölçüde Yeniceköy’de bulunan Polis Okulu’ndan altı aylık polis temel eğitiminden geçirilerek mezun olan polis adayları ile karşılanmaktadır (Polis Yasası, 1984, madde 67). 1991 yılı itibarıyla, KKTC Polis Örgütünün orta ve üst düzey yönetici ihtiyacını karşılamak üzere Türkiye Polis Akademisi’ne her yıl öğrenci gönderilmeye başlanmış, 2001 yılında Polis Akademisi’nin, Güvenlik Bilimleri Fakültesi’ne dönüştürülmesinin ardından da bu fakülteye öğrenci gönderilmeye devam edilmiş ve 2014 yılına kadar bu durum devam etmiştir. KKTC’den Türkiye’ye Güvenlik Bilimleri Fakültesi’ne 4 yıllık lisans eğitimine gönderilen öğrenciler bu çerçevede polis etiği eğitimi almışlardır (Kayabaşı, 2017).

2011 yılı itibarıyla, KKTC Polis Örgütü personeline bireysel olarak kurum yetkililerine reform yapılmasının gerekliliği, polis meslek etiği kurallarının tespit edilmesi ve uygulanmasının önemi gibi araştırma raporlarının hazırlanarak sunulması, bireysel olarak polis etiği üzerine yüksek lisans tezi yapılması gibi teşkilatın orta kademelerinden yukarı doğru gelen baskılar, teşkilatın üst düzeyinde gerek polis etiğine gerekse reform yapılmasının gerekliliğine karşı bir farkındalık yaratmıştır.

¹ Kamuoyunda “İç Güvenlik Paketi” olarak bilinen “Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 6638 Nolu Kanun, 27 Mart 2015 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiştir.

KKTC’de polis etiği eğitimi henüz verilmeye başlanmamakla birlikte, polis mensuplarının ödev ve sorumlulukları, hakları ve bağlı oldukları yasaklar Polis Yasası içerisinde yer almakta ve polis temel eğitimi esnasında “Polisliğe Giriş” adı altında Polis Yasası’nın bazı bölümleri yanında polis okulu öğrencilerine ders olarak okutulmaktadır. Teşkilat bünyesindeki Devamlı Talimatlar ve Prensipler de polisler için görevleri esnasında yol gösterici olabilmektedir. KKTC Anayasası, Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası ve diğer yasaların polisi ilgilendiren kısımları içerisinde, polisin görev ve yetkilerine, uygulama ve müdahalelerine, tutuklama ve soruşturmalarına yön veren kurallar da bulunmaktadır. Bu bağlamda, KKTC’de henüz bu kaynakların polislik mesleğini ilgilendiren kısımlarının derlenerek bütünleştirildiği ve polislik mesleğine yönelik içselleştirildiği, sadece polise hitap eden etik kuralları içeren bir kılavuz bulunmamaktadır (Kayabaşı, 2017).

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu çalışmada, KKTC Polis Örgütünün polis meslek etiği değerlerine uyup uymama derecesinin KKTC halkı tarafından algılanma düzeyi araştırılmıştır. Araştırmada nicel bir araştırma tekniği olan anket yöntemi kullanılmıştır. Bu bölüm altında “Evren ve Örneklem”, “Ölçek”, “Ölçeğin Güvenilirliği”, “Anketin Çözümlemesinde Kullanılan Analizler”e yer verilmiştir.

4.1. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni KKTC’de sürekli ikamet eden 15 yaş ve üstü kişilerden oluşmaktadır. 2011 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre KKTC’de sürekli ikamet eden 15 yaş ve üstü nüfus 233.547 kişi ile toplam nüfusun yüzde 81.59’unu oluşturmaktadır. Söz konusu 15 yaş ve üstü nüfusun en büyük bölümünü 108.205 kişi ile sadece KKTC vatandaşlığı olanlar, ikinci en büyük bölümünü 64.573 kişi ile sadece Türkiye vatandaşlığı olanlar, üçüncü en büyük bölümünü ise 31.928 kişi ile hem KKTC hem de Türkiye vatandaşlığı olanlar oluşturmaktadır (Tablo 1). Diğer bir ifadeyle söz konusu 15 yaş ve üstü nüfusun yüzde 46,33’ünü sadece KKTC vatandaşlığı olanlar, yüzde 27,65’ini sadece Türkiye vatandaşlığı olanlar, yüzde 13,67’sini ise hem KKTC hem de Türkiye vatandaşlığı olanlar oluşturmaktadır.

Tablo 1. 2011 Nüfus Sayımına Göre KKTC’de Sürekli İkamet Eden Nüfusun ve Ankete Katılanların Uyruklara Göre Dağılımı ile Örneklem Büyüklüğü Hesaplamaları

Uyruk Toplam	KKTC’de Sürekli İkamet Eden Nüfus		KKTC’de Sürekli İkamet Eden 15 Yaş ve Üstü Nüfus			Ankete Katılanlar		Örneklem Büyüklüğü ²		
	%	Toplam	Genele Oranı (%)	15 Yaş ve Üstü İçerisindeki Oranı (%)	Toplam	%	Güven Düzeyi %	Hata Payı %	Yeter Sayısı	
Yalnız KKTC	136,362	47,64	108,205	79,35	46,33	243	48,6	95	7	196
KKTC-Türkiye	38,085	13,30	31,928	83,83	13,67	139	27,8	95	9	119
KKTC - Diğer	16,047	5,61	14,813	92,31	6,34	-	-	-	-	-
KKTC Toplam	190,494	66,55	154,946	81,34	66,34	382	76,4	95	6	267
Türkiye	80,550	28,14	64,573	80,17	27,65	118	23,6	95	10	96
Diğer Ülkeler	15,213	5,31	14,028	92,21	6,01	-	-	-	-	-
Genel Toplam	286,257	100	233,547	81,59	100	500	100	95	5	384

Kaynakça: KKTC Devlet Planlama Örgütü, 2012.

Çalışmada demografik sorular hazırlanırken bu durum dikkate alınmış ve her üç kesimden kişilerin de örneklem grubuna katılımına özen gösterilmiştir. Bu çerçevede ankete katılanların yüzde 48,6’sını sadece KKTC vatandaşlığı olan kişiler, yüzde 23,6’sını sadece Türkiye vatandaşlığı olan kişiler, yüzde 27,8’ini hem KKTC hem de Türkiye vatandaşlığı olan kişiler oluşturmaktadır (KKTC Nüfus ve Konut Sayımı 2011, 2012). Örneklem grubu, araştırma evreni içerisinde yer alan 500 kişiden oluşmaktadır. Araştırma için kolayda örnekleme tekniğiyle, yüz yüze anket yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma, araştırma problemlerine cevap verebilecek, KKTC’de sürekli ikamet eden, 15 yaş ve üzeri, istekli kişilerden oluşan, 500 kişilik bir örneklem grubuna yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma

² Hem genel nüfus hem de 15 yaş ve üstü nüfus için güven düzeyleri, hata payları ve yeter sayıları ayrıdır.

için ihtiyaç duyulan yanıtlayan sayısını hesaplamak için “Sample Size Calculator” kullanılmıştır (Survey Monkey, 2013).

KKTC’de sürekli ikamet eden 15 yaş ve üzeri olan 233.547 kişiden oluşan evren için, % 95 güven düzeyinde, % 5 hata payı ile örneklem büyüklüğünün en az 384 kişiden oluşması gerekmektedir. Araştırmamanın örneklem büyüklüğü, bu sayının üzerinde olup 500 kişiden oluşmaktadır. Vatandaşlık durumlarına göre ankette yer alan katılımcıların sayısına en yakın örneklem büyüklüklerine göre % 95 güven düzeyinde hata payı yüzdeleri Tablo 1’de gösterilmiştir. Örneklemin temsil edebilirliğini arttırmak için örneklem içerisinde farklı meslek gruplarından, farklı eğitim düzeylerinden ve farklı yaşlardan bireylerin olmasına özen gösterilmiştir. Örneklemi oluştururken KKTC’nin farklı yerleşim yerlerindeki resmi ve özel işyerleri, esnaf, okullar, alışveriş merkezlerinin yoğun olduğu yerler ziyaret edilmiştir. Katılımcılara araştırmanın amacı anlatılmış olup gönüllülük ve gizlilik esaslarına göre anketler doldurulmuştur. Kendilerine yöneltilen soruları katılımcıların tamamı cevaplamıştır.

4.2. Ölçek

Araştırmada kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümündeki demografik sorular ile ikinci ve üçüncü bölümündeki ölçekler çalışmanın ilk yazarı tarafından literatür taraması yapılarak oluşturulmuştur. İlk bölümde, katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmeye yönelik 6 adet soru yer almaktadır (Tablo 3). İkinci bölümde katılımcılara, polis meslek etiği kapsamında polis algılarını ölçmeye yönelik bağımsız ve açıklayıcı değişkenler olarak düzenlenen 51 adet önerme yöneltilmiştir. Bağımsız değişkenler, bağımlı değişken üzerindeki etkileri incelenen değişkenlerdir. Tablo 4’de görülen bu 51 değişkeni içeren ölçek, çalışmanın ilk yazarı tarafından literatür taramasına müteakip hazırlanmış ve daha önce herhangi bir yerde kullanılmamıştır. Anketin bu bölümünde, spesifik olarak KKTC Polis Teşkilatının etik değerlere uyup uymama derecesinin KKTC halkı tarafından algılanma düzeyini belirlemeye yönelik değişkenler, 5’li Likert ölçeğiyle³ sorgulanmıştır.

Anketin üçüncü bölümünde katılımcılara, KKTC Polis Örgütünün KKTC’de topluma göre etik olan davranışları sergileyip sergilemediği hususunda bağımlı

³ Kesinlikle Katılmıyorum:1, Katılmıyorum:2, Kararsızım:3, Katılıyorum:4, Kesinlikle Katılıyorum:5

değişken olarak düzenlenen tek bir önerme yöneltilerek genel olarak KKTC Polis Teşkilatının etik değerlere uyup uymama derecesinin algılanma düzeyi yine 5'li Likert ölçeğiyle sorgulanmıştır (Tablo 5).

4.3. Ölçeğin Güvenilirliği

Çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliğini tespit etmek için Cronbach alfa katsayısı esas alınmıştır. Ölçeklerin güvenilirliğini ölçmek için hesaplanan Cronbach alfa değeri ($0.977 > 0.7$) ölçeklerin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir (Altunışık vd., 2004: 113-116) (Tablo 2).

Tablo 2. Güvenilirlik İstatistiği (Reliability Statistics)

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,977	,977	52

4.4. Anketin Çözümlemesinde Kullanılan Analizler

Ankete katılanların demografik yapısını açıklamada frekans ve yüzde analizi kullanılmıştır. Anketin ikinci ve üçüncü bölümündeki değişkenleri yorumlamak için aritmetik ortalama esas alınmıştır. Anketin ikinci bölümündeki 51 değişkenin faktör analizine tabi tutulmasıyla ortak özellik taşıyan daha az sayıdaki faktörler elde edilmiştir. Faktör analizi sonucu elde edilen faktörler ile anketin üçüncü bölümünde sorgulanan polisin etik davranışı arasındaki istatistikî ilişkiyi belirlemek için ise çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

5. TEMEL BULGULAR VE ANALİZ

Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Faktör	Kategori ve Yüzdesi						
Cinsiyet	Kadın (41,4)	Erkek (58,6)					
Yaş	18 ve altı (1.8)	18-25 (28.4)	26-35 (36.0)	36-45 (26.2)	46 ve üzeri (7.6)		
Eğitim	İlköğretim (8.2)	Lise (40)	Üniversite (45.6)	Yüksek lisans (5.6)	Doktora (0.6)		

Meslek	Devlet memuru (18.6)	Özel sektör çalışanı (19.8)	Kendi işinde çalışan (13.8)	İşsiz (9.8)	Öğrenci (22.6)	Emekli (4.2)	Ev hanımı (6.0)	Devlet/Özel Karışımı (5.2)
Medeni Hal	Evli (49.8)	Bekar (50.2)						
Uyruk	KKTC (48.6)	TC (23.6)	KKTC-TC (27.8)					

n =500

5.1. Demografik Bulgular

Araştırmaya katılanlarla ilgili demografik veriler Tablo 3’de yer almaktadır. Katılımcıların yaşı 16 ile 78 arasında değişmektedir. Araştırmaya en çok 26-35 yaş grubundan bireyler katılmış olup katılımcıların %92,4’ü 45 yaş ve altındadır. Örneklem % 58,6’sını erkekler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan bekârlar, evlilerden 2 kişi fazladır. Katılımcılar farklı eğitim seviyelerinde olmasına rağmen üniversite eğitimi almış katılımcılar, örneklem %45,6’lık kısmını oluşturmaktadır. Katılımcıların %57,4’ü çalışan kesimden olup, %76.4’ü de KKTC vatandaşlığına sahiptir.

5.2. Polis Meslek Etiği Kapsamında KKTC Halkının Polis Algısını Ölçen Değişkenler

KKTC Polis Teşkilatının polis meslek etiği değerlerine uygun davranışlar sergileme derecesinin KKTC halkı tarafından algılanma düzeyini belirlemede 500 katılımcıya anketin ikinci bölümündeki 51 ve üçüncü bölümündeki 1 olmak üzere toplam 52 adet önerme yöneltilmiştir. Katılımcılar tarafından 1 ile 5 arasında verilen puanların aritmetik ortalaması alınarak çıkan sonuçlara göre etik algılama düzeyi şu şekilde değerlendirilmiştir; (1) 1.00-1.80 Çok Düşük, (2) 1.81-2.60 Düşük, (3) 2.61-3.40 Orta Düzey, (4) 3.41-4.20 Yüksek, (5) 4.21-5.00 Çok Yüksek.

Tablo 4. KKTC Polis Teşkilatının etik değerlere uygun davranışlar sergileme derecesinin KKTC halkı tarafından algılanma düzeyini belirlemeye yönelik değişkenler ve aritmetik ortalamaları

Bağımsız Değişkenler	Aritmetik Ortalama
1. Polis, herkesin temel hak ve özgürlüklerini yeterince korumaktadır.	3,588

2. Polis, kamu düzenini, emniyet ve asayişini yeterli derecede sağlamaktadır.	3,636
3. Polis, toplumda suç oluşmasını önlemekte başarılı bir seviyededir.	3,650
4. Polis, genelde işlenen suçların faillerini bulmakta ve suçları aydınlatmaktadır.	3,556
5. Polis, yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olanlara yardım etmektedir.	3,674
6. Polis, yetkilerini kamu yararını gözeterek, hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı olarak kullanmaktadır.	3,472
7. Polis, hizmet talebinde bulunanların dış görünüşü, konuşma, yaş, cinsiyet vb. etkenlere aldırmadan ayırım gözetmeksizin, tarafsızlık içerisinde hizmet sunmaktadır.	3,284
8. Polis, teşkilatı, her kademedeki personelinin katılımıyla politika ve uygulamalarını belirlemektedir.	3,460
9. Polis, görevini halkın memnuniyetini arttırmaya, toplumun saygı ve güvenini kazanmaya odaklı yapmaktadır.	3,432
10. Polis, her zaman ve her yerde isteyen herkese polislik hizmetini ulaştırmaktadır.	3,618
11. Polis, mafya tabiri edilen şahıslar da suç işlediğinde zaaf içinde bulunmamakta, cesurca görevini yapmaktadır.	3,610
12. Polisin görevini yaparken hukuka bağlı olarak yaptığını inanıyorum.	3,658
13. Polis teşkilatı, halkla ilişkilerine önem vermektedir.	3,666
14. Polis, icraatlarıyla ilgili halka şeffaf bir şekilde, doğru ve tarafsız bilgi verecek düzeyde medya ile ilişkilidir.	3,444
15. Polis, toplumun temel değerlerine (hak, adalet, eşitlik, dürüstlük vs.) bağlı bir şekilde görev yapmaktadır.	3,524
16. Polis teşkilatı, hiyerarşisine uygun olarak takım çalışması halinde görev yapmaktadır.	3,540
17. Polis alımlarının mevzuatla belirlenen objektif ölçütlere göre yapıldığını inanmaktayım.	3,080
18. Polisin, toplumun değişik kesimlerinden kadın ve erkek polis adayları alması gerekmektedir.	4,160
19. Polis, gerektiğinde inisiyatif kullanarak mantıklı kararlar üretebilmektedir.	3,626

20. Polis, toplumun yapısını ve hassasiyetlerini bilmekte ve gerekli duyarlılığı göstermektedir.	3,564
21. Üniformalı polisleri gördüğümde saygı duymakta, güven hissetmekteyim.	3,744
22. Polis, görevleri dışında başka herhangi bir ek iş yapmamaktadır.	3,368
23. Polise verilen eğitim yeterlidir.	2,732
24. Polise, demokrasinin temel değerleri ve ilkeleri, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve polis etiği üzerine eğitim verilmesi gerekmektedir.	4,056
25. Polise, kuvvet kullanma ve temel insan hakları prensiplerinin sınırları konularında eğitim verilmesi gerekmektedir.	4,198
26. Polislerin, teşkilat içerisinde haklarını rahatça arayabildiklerine inanmaktayım.	3,504
27. Polis, görevini yapmasına engel olmayacak şekilde, vatandaşların sahip olduğu aynı medeni ve siyasi haklara sahip olmalıdır.	3,776
28. Polis, görevi ile ilgili yaptığı eylem ve ihmaller ile verdiği emirlerin hesabını halka verebilmektedir.	3,378
29. Devletin; yasama, yürütme, yargı organları eliyle polisi denetlediğine inanmaktayım.	3,450
30. Polis aleyhine yapılan şikâyetler, polis teşkilatı tarafından tarafsız bir şekilde soruşturulmakta, polis suçluysa ortaya çıkmaktadır.	3,336
31. Polis teşkilatının, polis aleyhine yapılan ihbarları dikkate alıp araştırdığına inanmaktayım.	3,402
32. Polis, görevini yerine getirirken (tutuklama vs.) herkesin temel hak ve özgürlüklerine saygı göstermektedir.	3,118
33. Poliste, işkence, eziyet, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yoktur.	3,096
34. Polis, gereksiz yere veya aşırı şiddet kullanmamaktadır.	3,130
35. Polis, görevine giren konular dışında kimsenin özel hayatına müdahale etmemektedir.	3,248
36. Polis, meslek sırlarını ve kendisine verilen tutması gereken sırları saklamaktadır.	3,276
37. Polis, soruşturmalarında karşısına çıkan kişilerin özel hayatlarıyla ilgili bilgileri saklı tutmaktadır.	3,292

38. Polis, görevini yaparken, yaşlı, engelli ve çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaktadır.	3,460
39. Sivil polis bir olaya müdahale ederken kendisini tanıtmakta, kimliğini göstermektedir.	3,648
40. Poliste rüşvet ve yolsuzluk yoktur.	3,782
41. Polis, görev, unvan ve yetkisini kullanarak kendisine veya yakınlarına menfaat sağlamamaktadır.	3,606
42. Polis, görevi sebebiyle kimseden hediye almamaktadır.	3,546
43. Polis, araçlarını, kamu malı ile kamu kaynaklarını görev haricinde özel işlerinde kullanmamaktadır.	3,616
44. Polis, görev alanına girmese de, görev harici olsa da polislik bir olaya hemen müdahale etmektedir.	3,698
45. Polis, avukatların işlerine saygı duymakta, gözüne alınanların, avukatların hukuki yardımından yararlanma haklarını etkili biçimde kullanmalarına yardımcı olmaktadır.	3,626
46. Polis, suçlu mahkeme kararıyla kesinleşinceye kadar, herkesi suçsuz kabul etmektedir.	3,474
47. Polis, tutukladığı kişilere itham edildiği suçları söyler, susma hakkı ve diğer haklarını anlatır ve nasıl kullanacağı hususunda gecikmeksizin bilgi vererek yardımcı olmaktadır.	3,546
48. Polis, mağdur ve tanıklara da haklarını hatırlatmakta, gerektiğinde de can güvenliklerini sağlamaktadır.	3,620
49. Polis, soruşturmasını objektif ve adil olarak yürütmektedir.	3,584
50. Polis, tutuklananların güvenlik, sağlık, temizlik ve uygun beslenme ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	3,626
51. Devletin, polislik hizmetlerini denetlemek için sivil gözetim mekanizmaları geliştirmesi gerekmektedir.	3,870

Ölçek değerleri: 1.00-1.80=Çok Düşük; 1.81-2.60=Düşük; 2.61-3.40=Orta; 3.41-4.20=Yüksek; 4.21-5.00=Çok Yüksek.

Tablo 5. KKTC Polis Teşkilatının etik değerlere uygun davranışlar sergileme derecesinin KKTC halkı tarafından genel olarak algılanma düzeyini belirlemeye yönelik değişken ve aritmetik ortalaması

Bağımlı Değişken	Aritmetik Ortalama
52. Polis Teşkilatı, KKTC'de topluma göre etik olan davranışları sergilemektedir.	3,418

Ölçek değerleri: 1.00-1.80=Çok Düşük; 1.81-2.60=Düşük; 2.61-3.40=Orta; 3.41-4.20=Yüksek; 4.21-5.00=Çok Yüksek.

Aritmetik ortalamaya göre katılımcılar, KKTC Polis Örgütünün, polis meslek etiği değerlerine uygun davranışlar sergileme derecesini çok düşük veya düşük düzeyde algılamamaktadırlar. Diğer taraftan çok yüksek seviyede de algılamamaktadırlar. Katılımcıların aritmetik ortalamaya göre KKTC Polis Teşkilatının meslek etiği değerlerine uygun davranışlar sergileme derecesini orta düzeyde algıladıkları önermeler 13 tane olup (2.61-3.40) Tablo 4 içerisinde yer almaktadır. Buna göre katılımcıların en alt düzeyde algıladıkları üç önerme sırasıyla “Polise verilen eğitim yeterlidir (2.73)”, “Polis alımlarının mevzuatla belirlenen objektif ölçütlere göre yapıldığına inanmaktayım (3.08)” ve “Poliste işkence, eziyet, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yoktur (3.10)” değişkenleridir.

Katılımcıların aritmetik ortalamaya göre KKTC Polis Teşkilatının meslek etiği değerlerine uygun davranışlar sergileme derecesini yüksek düzeyde algıladıkları önermeler 39 tane olup (3.41-4.20) Tablo 4 ve 5 içerisinde yer almaktadır. Buna göre katılımcıların en üst düzeyde algıladıkları üç önerme sırasıyla “Polise, kuvvet kullanma, temel insan hakları prensiplerinin sınırları konularında eğitim verilmesi gerekmektedir (4.2)”, “Polisin, toplumun değişik kesimlerinden kadın ve erkek polis adayları alması gerekmektedir (4.16)” ve “Polise, demokrasinin temel değerleri ve ilkeleri, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve polis etiği üzerine eğitim verilmesi gerekmektedir (4.06)” değişkenleridir (Tablo 4). Katılımcıların polis meslek etiği kapsamında genel olarak polis algısı çoğunlukla (13 önermede orta, 39 önermede yüksek) yüksek düzeydedir (Tablo 4-5).

5.3. Polis Meslek Etiği Algısını Belirlemede Etkili Olan Faktörler

Polis meslek etiği kapsamında KKTC halkının polis algısını belirlemede etkili olan temel faktörleri belirlemek için anketin ikinci bölümündeki 51 adet değişken, ortak özellik taşıyan temel başlıklara (faktör) indirgemek için faktör analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizi uygulamadan önce, örneklemin faktör analizine yeterliliğini ölçmek için yapılan Kaiser-Meyer-Olkin testi (measure of sampling adequacy-KMO:0,965>0.5) ve araştırma verilerinden anlamlı faktörler çıkarılabileceğini gösteren küresellik derecesinin belirlenmesi için yapılan Bartlett testi (Bartlett's Test of Sphericity) sonuçları (20979.549 ve $p:0,000<0.05$) kullanılan verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Analiz Sonuçları (KMO and Bartlett's Test)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	,965
Approx. Chi-Square	20979,549
Bartlett's Test of Sphericity	
df	1275
Sig.	,000

İlk faktör analizi sonucunda faktör yük değeri 0,5'in altında olan 23, 22 ve 16 nolu değişkenler faktör analizinin daha güvenli olması için çıkartılarak analiz tekrarlanmıştır. İkinci faktör analizi sonucunda faktör yük değeri 0,5'in altında olan 20, 21, 19, 13, 39, 51, 26, 17, 15 ve 27 nolu değişkenlerin de çıkarılmasının ardından işlem yeniden tekrarlanmıştır. Üçüncü faktör analizi sonucunda kalan 38 değişkenin tamamının yük değerlerinin 0,5'in üzerinde olduğu görülmüştür. Faktör analizine tabi tutulan ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için hesaplanan Cronbach alfa değeri (0.971>0.7) (Tablo 7), ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir (Altunışık vd., 2004, s. 113-116).

Tablo 7. Güvenilirlik İstatistiği (Reliability Statistics)

Cronbach's Alpha	N of Items
,971	38

51 değişken içerisinde faktör yükü 0.5'ten büyük olan 38 değişkene varimax rotasyonlu temel bileşenler faktör analizi uygulanmıştır (Özdemirci ve Saruhan, 2005:151-156). Faktör analizi sonucunda, 38 değişken için özdeğeri 1'den büyük 6 faktör elde edilmiştir. Polis meslek etiği kapsamında KKTC halkının polis algısını belirlemede etkili olan öncelikleri yansıtan söz konusu 6 faktör, altlarında toplanan değişkenlerin içeriklerine uygun olarak Tablo 8'de görüldüğü gibi sırasıyla; (1) Polisin Profesyonelce Görev ve Hizmet İfası, (2) Polisin Meşru Uygulama ve Müdahaleleri, (3) Polisin Masumiyet Karinesine Göre Tutuklama ve Soruşturmaları, (4) Polisin Hesap Verebilirliği ve Denetimi, (5) Polisin Göreviyle İlgili Çıkar Sağlamaması ve (6) Polisin Eğitimi ve Nitelikleri başlıkları altında gruplandırılmışlardır.

Tablo 8. Değişkenlerin 6 Faktöre Ayrılmış Faktör Analizi Sonuçları (Rotated Component Matrix^a)

Değişkenler	Bileşen (Component)					
	Faktör 1-Polisin Profesyonelce Görev ve Hizmet İfası	Faktör 2-Polisin Meşru Uygulama ve Müdahaleleri	Faktör 3-Polisin Masumiyet Karinesine Göre Tutuklama ve Soruşturmaları	Faktör 4-Polisin Hesap Verebilirliği ve Denetimi	Faktör 5-Polisin Göreviyle İlgili Çıkar Sağlamaması	Faktör 6-Polisin Eğitimi ve Nitelikleri
4	,716	,274	,231	,125	,167	,179
6	,699	,240	,282	,165	,084	,174
3	,693	,256	,214	,149	,244	,199
7	,693	,192	337	193	080	-,050
9	,675	,270	,121	,227	,087	,194
8	,675	,165	,204	,183	,036	,087
2	,671	,292	,153	,140	,213	,278
1	,641	,309	,121	,181	,261	,334
5	,624	,250	,203	,059	,196	,288
11	,608	,235	,270	,262	,305	,062
10	,558	,341	,130	,151	,340	,278
12	,533	,317	,316	,159	,329	,085
14	,509	,102	,410	,346	,090	-,050
35	,224	,805	,202	,113	,126	,049
36	,219	,803	,150	,149	,147	,097
32	,291	,759	,173	,155	,091	,088
37	,271	,758	,155	,169	,166	,105
33	,278	,714	,237	,194	,067	,072
34	,283	,689	,286	,152	,032	,035
38	,191	,630	,142	,153	,298	,196
47	,279	,216	,704	,247	,205	,158
48	,210	,318	,701	,160	,224	,251
46	,358	,174	,673	,211	,166	,162
49	,265	,318	,673	,179	,236	,155
50	,252	,274	,666	,137	,247	,081
45	,296	,227	,643	,300	,171	,176
44	,267	,192	,552	,212	,362	,194
30	,249	,209	,264	,774	,188	,055

29	,269	,219	,231	,725	,200	,103
31	,188	,284	,242	,701	,178	,131
28	,383	,221	,248	,641	,154	,026
41	,253	,225	,257	,221	,741	,155
42	,267	,114	,363	,235	,703	,045
43	,257	,122	,438	,240	,619	,108
40	,192	,371	,262	,113	,608	,269
25	,173	,060	,173	,048	,098	,841
24	,170	,061	,194	,039	,113	,812
18	,244	,188	,085	,100	,090	,722

Extraction Method: Principal Component Analysis, **Rotation Method:** Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 7 iterations.

1. Faktör toplam varyansın %18.46'sını, 2. Faktör toplam varyansın %14.76'sını, 3. Faktör toplam varyansın %12.87'sini, 4. Faktör toplam varyansın %8.38'ini, 5. Faktör toplam varyansın 8.18'ini, 6. varyans da toplam varyansın %7.45'ini açıklamaktadır (Tablo 9). Sonuç olarak bu 6 faktör toplam varyansın % 70.1'ini açıklamaktadır. Bu bağlamda, her bir faktörün varyanstaki açıklama değeri ise söz konusu faktörlerin göreceli önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 9. Açıklanan Toplam Varyans (Total Variance Explained)

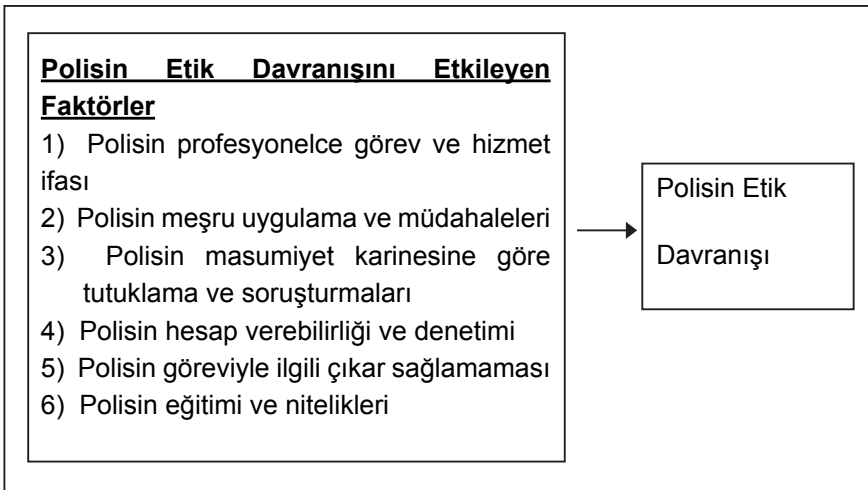
Component	Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %
1	7,013	18,456	18,456
2	5,610	14,763	33,219
3	4,891	12,870	46,089
4	3,184	8,378	54,467
5	3,109	8,183	62,650
6	2,830	7,446	70,096

Extraction Method: Principal Component Analysis.

5.4. Araştırma Modeli

Faktör analizi sonuçlarına dayanılarak Şekil 1’de gösterilen tanımlayıcı araştırma modeli geliştirilmiştir. Bu modele göre, faktör analizi sonucunda belirlenen polis meslek etiği kapsamında KKTC halkının polis algısını belirlemede etkili olan faktörler (bağımsız veya açıklayıcı değişkenler), bu kişilerin algılamasına göre polisin etik davranışı (bağımlı değişken) üzerinde etkilidir.

Şekil 1: Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Geliştirilen Araştırma Modeli

5.5. Polis Meslek Etiği Algısını Pozitif Yönde Yükseltmede Etkili Olan Faktörler

Faktör analizi sonucunda 6’ya indirgenen değişkenlerin faktör değerleri (skorları) kukla veriler olarak kabul edilmiş ve bu faktörler ile bağımlı değişken “polis etik davranışı” arasındaki ilişkiyi belirlemek için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 10’da yer almaktadır. Araştırma modelinin istatistikî açıdan anlamlı olduğu F testi sonucunda anlaşılmaktadır ($F=89,498$, $R^2=0.521$, $p=0.000<0.01$). Bu modele göre, bağımsız değişkenler bağımlı değişkendeki değişimin %52.1’lik kısmını açıklamaktadır. Ancak, 6 faktör arasında polisin etik davranışına etki eden faktör sayısı 4’tür. Şöyle ki; polisin etik davranışı ile; (1) polisin meşru uygulama ve müdahaleleri (.305), (2) polisin masumiyet karinesine göre tutuklama ve soruşturmaları (.245), (3) polisin profesyonelce

görev ve hizmet ifası (.177), (4) polisin göreviyle ilgili çıkar sağlamaması (.108) faktörleri arasında pozitif yönde anlamlı ($p<0.05$) ilişkiler söz konusudur. Başka bir ifade ile bu dört değişkendeki artışlar, polisin etik davranışlar sergilediği yönündeki algının yükselmesine neden olacaktır.

Tablo 10. “Polisin Etik Davranışı” ile “Polisin Etik Davranışını Etkileyen Faktörler” Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize katsayılar		
Polisin Etik Davranışını Etkileyen Faktörler (Açıklayıcı Faktörler)	Beta	t	Sig.
(Constant)		-,791	,430
F1.Polisin profesyonelce görev ve hizmet ifası	,177	3,178	,002*
F2.Polisin meşru uygulama ve müdahaleleri	,305	6,770	,000*
F3.Polisin masumiyet karinesine göre tutuklama ve soruşturmaları	,245	4,286	,000*
F4.Polisin hesap verebilirliği ve denetimi	-,004	-,095	,925
F5.Polisin göreviyle ilgili çıkar sağlamaması	,108	2,181	,030*
F6.Polisin eğitimi ve nitelikleri	-,013	-,359	,720
Çoklu belirlilik katsayısı (R Square) : ,521			
F Testi : 89,498			
Bağımlı değişken: Polisin Etik Davranışı			
(*) 0.05 önem derecesinde anlamlı			

Elde edilen verilerden de anlaşılacağı gibi polisin etik davranışlar sergilediği yönündeki algıyı pozitif yönde arttırmada potansiyel olarak en fazla etkiyi “polisin meşru uygulama ve müdahaleleri” yaratmaktadır. Bu sonuçtan hareketle Faktör 2'nin içerisinde yer alan değişkenler göz önünde bulundurulduğunda, katılımcıların polisin etik davranışlar sergilediği yönündeki algısını en fazla etkileyerek yükseltecek olanın, polisin özellikle “özel hayatın gizliliği”⁴, “muhter

⁴ Bu çalışmanın yapıldığı dönemde KKTC’de, ne özel hayatın gizliliğini ve haberleşme özgürlüğünü korumak ve bu temel hakları ihlal edenlerin işlemiş sayılacakları suçları ve bu suçları işlemeleri halinde

kullanımı”, “ifade alma ve soruşturma”, “meşru güç kullanımı” konularında daha fazla hassas davranarak bireylerin temel hak ve özgürlüklerine gösterdiği saygının seviyesinin yükselmesi olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

Demokratik hukuk devletlerinde polislik mesleğinin temel misyonu halka hizmet etmektir. Bu yönde sunulacak polislik hizmetinin kalitesi ve ne ölçüde etik olduğunun anlaşılacağı alan ise büyük ölçüde hizmetin alıcılarının algılamasıdır. Yazılı polis etik kuralları bulunmayan KKTC’de, polis meslek etiği kapsamında KKTC halkının polis algısının ne düzeyde olduğu ilk kez bu çalışmayla ölçülmüştür. Çalışma kapsamında; “Polis meslek etiği kapsamında KKTC halkının polis algısı ne düzeydedir? Bu düzeyi belirlemede en etkili olan faktörler nelerdir? Bu düzeyi pozitif yönde yükseltmede potansiyel olarak en fazla etkiyi gösteren faktörler nelerdir?” problemlerine anket yöntemiyle cevap aranılmaya çalışılmıştır.

“Polis meslek etiği kapsamında KKTC halkının polis algısı ne düzeydedir? problem cümlesine, hazırlanan anket ölçeklerindeki önermeler kapsamında aritmetik ortalama sonuçlarına göre cevap aranılmıştır. Bu bağlamda araştırma sonuçları; aritmetik ortalamaya göre katılımcıların, KKTC Polis Örgütünün polis meslek etiği değerlerine uygun davranışlar sergileme derecesini çok düşük veya düşük düzeyde algılamadıklarını; diğer taraftan çok yüksek seviyede de algılamadıklarını göstermiştir. Katılımcılar, aritmetik ortalamaya göre KKTC Polis Örgütünün meslek etiği değerlerine uygun davranışlar sergileme derecesini 13 tane önermede orta düzeyde algılamışlardır. Buna göre katılımcıların en alt düzeyde algıladıkları üç önerme sırasıyla “Polise verilen eğitim yeterlidir (2.73)”, “Polis alımlarının mevzuatla belirlenen objektif ölçütlere göre yapıldığına inanmaktayım (3.08)” ve “Poliste işkence, eziyet, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yoktur (3.10)” değişkenleridir.

Katılımcıların polis meslek etiği kapsamında polis algısı çoğunlukla yüksek

alacakları cezaları düzenleyen, ne de özel kişileri kamu gücü ayrıcalıklarını kullanma yetkisine sahip idareye karşı koruyan ve bu kişilerin idari işlem, eylem ve ihmallere karşı başvurabilecekleri hukuki yolları düzenleyen yasalar bulunmamaktaydı. 2013 yılında “İyi İdare Yasası” ve 2014 yılında “Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Korunması Yasası”nın yürürlüğe girmesiyle birlikte bu alanlardaki temel hak ve özgürlüklerin korunması yasal anlamda güvence altına alınmıştır. Bu Yasaların pratikte polis uygulamalarına yansımaları sağlayacak uygun öğretim programlarının hazırlanması gerektiği kanaatindeyiz.

düzyededir. Katılımcılar, aritmetik ortalamaya göre KKTC Polis Örgütünün meslek etiği değerlerine uygun davranışlar sergileme derecesini 39 tane önermede yüksek düzeyde algılamışlardır. Buna göre aritmetik ortalamaya göre katılımcıların olması gerektiğine inandıkları en üst düzeyde üç önerme sırasıyla “Polise, kuvvet kullanma, temel insan hakları prensiplerinin sınırları konularında eğitim verilmesi gerekmektedir (4.2)”, “Polisin, toplumun değişik kesimlerinden kadın ve erkek polis adayları alması gerekmektedir (4.16)” ve “Polise, demokrasinin temel değerleri ve ilkeleri, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve polis etiği üzerine eğitim verilmesi gerekmektedir (4.06)” değişkenleridir. KKTC Polis Örgütüne 1999-2015 yılları arasında kadın polis memuru alımı yapılmamıştı. 2015 yılında bu yönde pozitif adımlar atılmış ve erkeklerin yanı sıra kadınların da polisliğe alınmasına önem verilerek 35 erkek, 15 kadın polis alımına gidilmiştir. Bu yöndeki pozitif adımların atılmasına 2016 yılındaki polis alımlarında da devam edilmiştir.

Diğer taraftan anket sonuçları katılımcıların sadece %48,8’inin polis aleyhine yapılan şikayetlerin polis teşkilatı tarafından tarafsız bir şekilde soruşturulmakta olduğuna katıldıklarını ortaya çıkarmıştır. Yine katılımcıların sadece %49,6’sı polis teşkilatının polis aleyhine yapılan ihbarları dikkate alıp araştırdığına katılmaktadırlar. Daha da önemlisi araştırma sonuçlarına göre katılımcıların sadece %37,8’i polise verilen eğitimin yeterli olduğuna katılmaktadırlar. Katılımcıların %79,2’si polise demokrasinin temel değerleri ve ilkeleri, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve polis etiği üzerine eğitim verilmesi gerektiğine; %83’ü ise polise kuvvet kullanma, temel insan hakları prensiplerinin sınırları konularında eğitim verilmesi gerektiğine katılmaktadırlar. Bu nedenle polis eğitiminde belirtilen konuların kapsamlı olarak öğretim programında yer almasının gerektiği düşünülmektedir.

Çalışmanın dikkati çeken diğer bazı sonuçlara göre ise katılımcıların %49’u polisin görevi ile ilgili yaptığı eylem ve ihmaller ile verdiği emirlerin hesabını halka verebildiğine; %52,6’sı devletin yasama, yürütme ve yargı organları eliyle polisi denetlediğine; %70,8’i ise devletin polislik hizmetini denetlemek için sivil denetim ve gözetim mekanizmaları geliştirmesi gerektiği yönündeki önermelere katılmaktadırlar. 2011’in sonlarına doğru Kayabaşı tarafından Lefkoşa Türk Belediyesi çalışanlarına polisin meşruiyet seviyesini belirlemeye yönelik olarak

yapılan bir diğer nicel araştırmada, konu ankete katılanların %58'i polisin yasalara uymadığını, %54'ü polisin adli işlem yaparken, trafik cezası keserken ayrımcılık yaptığını, %46'sı polisin yetkilerini şahsi çıkarları için kullandığını ve %45'i de poliste rüşvet ve yolsuzluk olduğunu rapor etmişlerdir (Kayabaşı, 2012). Bu nedenlerle polisin iç denetim mekanizmasının gözden geçirilerek yeniden yapılandırılması ve dış denetim ve sivil gözetim mekanizmalarının oluşturulması gerektiği düşünülmektedir.

Bu çalışma neticesinde geliştirilen "Araştırma Modeli"nde yer alan "polislin etik davranışını etkileyen faktörler" in her biri ile ilgili olarak geliştirdiğimiz önerilerimiz aşağıdadır;

"Faktör 1- Polisin profesyonelce görev ve hizmet ifası" ile ilgili olarak; Polis Yasası'nda yasal düzenleme yapılarak, Polis Örgütünün halka hizmet sunan, halkın saygısını kazanma amacı olan, toplumun talep ve ihtiyaçlarına odaklanan, halkın memnuniyetini arttırmayı ve bu suretle de toplumun saygı ve güvenini kazanmayı hedefleyen bir kurum olduğu yazılı hale getirilebilir. Polis Örgütü, polis-halk ilişkilerini geliştirecek, diğer kurum ve mahalli topluluklarla, sivil toplum kuruluşları ile ve halkı temsil eden diğer kuruluşlarla etkili işbirliği kuracak ve geliştirecek şekilde yazılı standartlar oluşturularak organize edilebilir.

"Faktör 2- Polisin meşru uygulama ve müdahaleleri" ile ilgili olarak; İşkencenin tanımı ve içeriğiyle ilgili KKTC Ceza Yasası'na maddeler eklenebilir. Zanlıların ifadelerinin avukatları huzurunda ve kamera kaydı altında alınmasını gerektirecek yasal düzenlemeler getirilebilir. Polis Yasası'na denetim, sivil gözetim ve hesap verebilirlik ile ilgili maddeler eklenebilir. Teşkilat, işkenceye karşı duruşunu medya aracılığıyla halka duyurabilir. İstanbul protokolü çerçevesinde gerekli yasal düzenlemeler yapılabilir. İşkence konusunda tüm personeli bilgilendirmeye ve etik davranmaya yönlendirecek konferanslar düzenlenebilir. "Meşru güç kullanımı" tanımı, yasal düzenlemeler yapılarak standartlaştırılabilir. Hesap verebilirlik, halka karşı sorumluluk, sivil denetim ve gözetim ilkeleri ile ilgili de Polis Yasası'nda yasal düzenlemeler yapılabilir. Temel hak ve özgürlükler konularında ve özellikle "özel hayatın gizliliği", "iyi idare yasası", "muhterim kullanımı", "ifade alma ve soruşturma yöntemleri" ve "meşru güç kullanımı" konularında uygun öğretim programları hazırlanabilir.

“Faktör 3- Polisin masumiyet karinesine göre tutuklama ve soruşturmaları” ile ilgili olarak; Yasal düzenleme yapılarak tutukluların ifadelerinin avukatları huzurunda ve kamera kaydıyla alınması sağlanabilir. Suç mağduruna yardım ve bilgi sağlamak için, mağdur ve tanık hakları konularını içeren yazılı standart kurallar oluşturularak Polis Yasası’na eklenebilir ve bu alanda kapsamlı yasalar hazırlanabilir. Özgürlüğü kısıtlanan kadınların, çocukların, gençlerin, yaşlıların, engellilerin, azınlıkların, nazik ve savunmasız kişilerin, özel durumlarına ve ihtiyaçlarına saygı gösterilmesi ile ilgili yasal düzenlemeler yapılabilir.

“Faktör 4- Polisin hesap verebilirliği ve denetimi” ile ilgili olarak; Polise yönelik şikâyetleri, polis değil de savcılık veya devlet otoritesinin yetkilendireceği polis haricinde bir kurum oluşturularak bu kurumun soruşturması yönünde yasal düzenlemeler yapılabilir. Etkin bir dış kontrol için yasal düzenlemeler yapılabilir. Toplum ile polis arasında karşılıklı iletişim ve anlayış üzerine kurulu sorumluluk mekanizmaları geliştirilebilir.

“Faktör 5- Polisin göreviyle ilgili çıkar sağlamaması” ile ilgili olarak; Polis Yasası’nda düzenlemeler yapılarak, polislik mesleğine has yolsuzluk ve çeşitleri ile ilgili kapsamlı tariflerini içeren ve yaptırımlarını öngören maddeler eklenebilir. Ayrıca polis sapma davranışlarına karşı erken uyarı ve müdahale ile ihbar mekanizmaları kurulabilir.

“Faktör 6- Polisin eğitimi ve nitelikleri” ile ilgili olarak; polis temel eğitimi öğretim programı ile polislere verilen hizmet içi eğitimler; kuvvet kullanma, temel insan hakları prensiplerinin sınırları, demokrasinin temel değerleri ve ilkeleri, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve polis etiği konularını içerecek şekilde yeniden yapılandırılabilir. Bunlara ek olarak eğitimciler mesleki profesyonellikleri, akademik kariyerleri ve liyakatlerine göre seçilebilir, branşlaşmaya gidilerek, branşıyla ilgili kriterlere göre polis alımları yapılarak branşına uygun öğretim programları hazırlanabilir.

Sonuç olarak, öncelikle KKTC Polis Örgütü, Avrupa Birliği Polis Etik Kuralları ile Türkiye Polis Etik Kurallarını kendi kurumuna uyarlamalıdır. KKTC Polis Örgütü bunu yaparken; kurum, çalışanlar ve hizmetin alıcısı olan herkesi bir bütün olarak ele almalı, polis ile ilgili yasal düzenlemeleri, yönetim tarzını, meslek içi yatay ve dikey ilişkileri, polis alımlarını, polislerin haklarını, çalışma koşullarını,

temel ve hizmet içi eğitimlerini ve polis alt kültürünü bütüncül bir bakış açısıyla ele alarak KKTC Polis Etik Kurallarını oluşturmalıdır. İkinci olarak, KKTC Polis Etik Kurallarını oluşturmakla iş bitmemekte, gerek polis temel eğitimi gerekse hizmet içi eğitim öğretim programları, teorik ve pratik özellikle polis etik eğitimini de içerecek şekilde yeniden yapılandırılmalıdır. Son olarak etik dışı davranışlara karşı bildirimde bulunma, erken uyarı ve müdahale mekanizmaları geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S., Coşkun, R. ve Yıldırım, E. (2004). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. 3. Baskı, Ankara: Sakarya Kitabevi, ss.113-116.

Bowman, J. S. (1991). "Introduction: Ethical Theory and Practice in Public Management", In Ethical Frontiers In Public Management: Seeking New Strategies For Resolving Ethical Dilemmas, Ed. James S. Bowman, San Francisco: Jossey-Bass.

Crank, J. P. (1994). "Watchman and community: Myth and institutionalization in policing (in state theory, myths of policing, and responses to crime)". Law & Society Review, V.28, ss. 325-352.

Cevizci, A. (2010). Felsefeye Giriş. Ankara: Nobel Yayınları.

Cevizci, A. (2012). Felsefeye Giriş. Ankara: Say Yayınları.

Cyprus Police. (2013). Cyprus Police Website. http://www.police.gov.cy/police/police.nsf/dmlethics_en/dmlethics_en?OpenDocument (erişim tarihi: 06 Mart 2013)

Çağrı, M. (1985). Ana Hatlarıyla İslam Ahlâkı, İstanbul: Ensar Neşriyat.

Denhardt, B. R, & Denhardt, J. V. (2009). Public Administration : An action Orientation, USA: Wadsworth Publishing Company.

Erdem, H. (2003). Ahlâk Felsefesi, Konya: Hü-er Yayınları.

Gökberk, M. (2008). Felsefe Tarihi, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Greene, J. D. (2004). Public Administration In The New Century: A Concise Introduction, Belmont, USA: Wadsworth Publishing Company.

IACP. (2017). International Association of Chiefs of Police, <http://www.theiacp.org/codeofethics> (erişim tarihi: 07 Nisan 2017)

İyi, S. (2012). "Etik Nedir?", Ünite 1, Etik. Eskişehir: TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No:2356, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1353, ss. 1-21.

Kayabaşı, C. (2012). KKTC'de Polis Teşkilatının Meşruiyet Seviyesi Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Lefke: LAÜ Sosyal Bilimler

Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.

Kayabaşı, O. (2012a). KKTC Polis Örgütü Etikliğinin Toplumsal Algılanma Düzeyi Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Lefke: LAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.

Kayabaşı, O. (2017). "The Contours of Police Integrity in The Turkish Republic of Northern Cyprus", II. International Symposium on Multidisciplinary Studies (ISMS), 18-21 May 2017, Rome, Italy.

Kılavuz, R. (2003). Kamu Yönetiminde Etik ve Bir Sorun Alanı Olarak Yozlaşma, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kılıç, R. (2015). Âyet ve Hadislerin Işığında İnsan ve Ahlâk, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Kılıoğlu, İ. (1988). Ahlâk-Hukuk İlişkisi, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.

Kuçuradi, İ. (2011). Etik, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.

KKTC Devlet Planlama Örgütü. (2012). KKTC Devlet Planlama Örgütü, 2011 KKTC Nüfus Sayımı Sonuçları, Tablo 9. Yaş Grubu, Tabiiyet ve Cinsiyete göre sürekli ikamet eden nüfus, 2011, <http://www.devplan.org/Frame-tr.html> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2013)

KKTC Nüfus ve Konut Sayımı 2011. (2012). KKTC Nüfus ve Konut Sayımı, İlk Kesin Sonuçlar, 17 Aralık 2012, http://www.devplan.org/nufus-2011/nufus%20son_.pdf (erişim tarihi: 10 Kasım 2013)

Kleinig, J. (1996). The Ethics of Policing, Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.

Klockars, C. B., Kutnjak Ivković, S., Habersfeld, M. R. ve Uydess, A. (2002). Enhancing Police Integrity: A final report to the national institute of justice. Washington DC: National Institute of Justice.

Klockars, C. B., Kutnjak Ivković, S. ve Habersfeld, M. R. (2004). The Contours of Police Integrity. California, London & New Delhi: Sage Publications.

Manzûr, İ. (1956). Lisânu'l-Arab, C. X, Beyrut.

Özdemirci, A. ve Saruhan, Ş. C. (2005). Bilim Felsefe ve Metodoloji. Ankara: Alkim Yayınevi, ss.47-100 ve 151-156.

Polis Dergisi. (2011). Poliste Etik Eğitimi. Polis Dergisi, http://www.polisdersgisi.pol.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=92:poliste-etik-eitimi-program&catid=37:haberler&Itemid=120 (erişim tarihi: 29 Kasım 2012)

Survey Monkey. (2013). Sample Size Calculator. <https://www.surveymonkey.com/mp/sample-size-calculator/> (erişim tarihi: 23 Ekim 2013)

Şıklar, E. (2012). “Örnekleme ve Bazı Örnekleme Dağılımları”. Ahmet Özmen ve Berat Fethi Şeniş (Ed.), İstatistik, Eskişehir: TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No:2590, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1559, Ünite 6, ss. 154-191.

Türk Dil Kurumu. (2016).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=118065 (erişim tarihi: 25 Kasım 2016)

Yıldırım, M. H. (2017). Kur'an ve Sünnet'te Ahlaki ve Manevi Değerler Eğitimi. Ankara: Din Görevlileri Birliği Derneği Yayını.

